

THỰC TRẠNG TĂNG CƯỜNG TIẾNG VIỆT CHO TRẺ 5-6 TUỔI DÂN TỘC THÁI QUA LÀM QUEN VỚI TÁC PHẨM VĂN HỌC Ở TRƯỜNG MẦM NON TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH NGHỆ AN

Hoàng Thị Thùy Linh, Vi Thị Thảo My*, Vũ Thị Giang, Lương Thúy Miên
Sinh viên Lớp 64 A1 - A2 Giáo dục Mầm non – Trường Sư Phạm – Trường ĐH Vinh
Email: thaomyvi160505@gmail.com

Tóm tắt: Tăng cường tiếng Việt cho trẻ em dân tộc thiểu số, đặc biệt trẻ dân tộc Thái giai đoạn 5–6 tuổi, có ý nghĩa quan trọng trong việc chuẩn bị cho trẻ vào lớp 1 và nâng cao chất lượng giáo dục vùng dân tộc thiểu số. Nghiên cứu này tập trung khảo sát thực trạng tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5–6 tuổi dân tộc Thái thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học tại một số trường mầm non trên địa bàn tỉnh Nghệ An. Kết quả khảo sát cho thấy, trẻ đã có những biểu hiện tích cực trong việc tiếp nhận và sử dụng tiếng Việt thông qua nghe và tham gia các hoạt động văn học, tuy nhiên vốn từ, khả năng diễn đạt và mức độ chủ động giao tiếp bằng tiếng Việt vẫn còn hạn chế. Giáo viên nhận thức được vai trò của hoạt động làm quen với tác phẩm văn học trong phát triển ngôn ngữ cho trẻ và đã bước đầu tổ chức các hoạt động này, song việc lựa chọn nội dung, hình thức và biện pháp tăng cường tiếng Việt chưa thực sự đa dạng và phù hợp với đặc điểm ngôn ngữ của trẻ dân tộc Thái. Những hạn chế này ảnh hưởng đến hiệu quả phát triển tiếng Việt và khả năng sẵn sàng học tập của trẻ. Kết quả nghiên cứu là cơ sở thực tiễn quan trọng để đề xuất các biện pháp tăng cường tiếng Việt thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học, góp phần nâng cao hiệu quả phát triển ngôn ngữ và chất lượng giáo dục mầm non ở vùng dân tộc thiểu số.

Từ khóa: Thực trạng, Tăng cường tiếng Việt, tác phẩm văn học, Trẻ mẫu giáo 5 - 6 tuổi, làm quen với tác phẩm văn học, dân tộc Thái.

CURRENT SITUATION OF STRENGTHENING VIETNAMESE FOR 5–6-YEAR-OLD THAI ETHNIC CHILDREN THROUGH LITERARY WORKS IN PRESCHOOLS IN NGHE AN PROVINCE

Abstract: Strengthening Vietnamese for ethnic minority children, especially Thai ethnic children aged 5–6, plays an important role in preparing them for Grade 1 and improving the quality of education in ethnic minority areas. This study focuses on investigating the current situation of strengthening Vietnamese for 5–6-year-old Thai ethnic children through activities of familiarization with literary works at several preschools in Nghe An Province. The survey results show that children have demonstrated positive signs in receiving and using Vietnamese through listening to and participating in literary activities. However, their vocabulary, expressive ability, and level of proactive communication in Vietnamese remain limited. Teachers are aware of the role of literary familiarization activities in children's language development and have initially organized these activities; however, the selection of content, forms, and measures for strengthening Vietnamese has not yet been sufficiently diverse or well-suited to the linguistic characteristics of Thai ethnic children. These limitations affect the effectiveness of Vietnamese language development and children's school readiness. The research findings provide an important practical basis for proposing measures to strengthen Vietnamese through activities of familiarization with literary works, thereby contributing to improved language development and the quality of preschool education in ethnic minority areas.

Keywords: current situation; strengthening Vietnamese; literary works; preschool children aged 5–6; familiarization with literary works; Thai ethnic children.

Nhận bài: 20/12/2026

Phản biện: 18/01/2026

Duyệt đăng: 22/01/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ngôn ngữ giữ vai trò đặc biệt quan trọng đối với sự phát triển toàn diện của trẻ mầm non, là công cụ cơ bản giúp trẻ giao tiếp, tư duy, lĩnh hội tri thức và hòa nhập xã hội. Nhiều nghiên cứu trong và ngoài nước đã khẳng định rằng sự phát triển ngôn ngữ có mối quan hệ mật thiết với sự phát triển nhận thức và các chức năng tâm lý bậc cao của trẻ. Theo Vygotsky, ngôn ngữ là công cụ của tư duy, thông qua giao tiếp bằng ngôn ngữ, trẻ lĩnh hội kinh nghiệm xã hội và hình thành các năng lực trí tuệ. Quan điểm này cũng tương đồng

với nhận định của Piaget khi cho rằng sự phát triển ngôn ngữ gắn chặt với sự phát triển nhận thức và là điều kiện quan trọng để trẻ hoàn thiện các thao tác tư duy.

Trong bối cảnh giáo dục song ngữ và đa ngôn ngữ, nhiều công trình nghiên cứu đã chỉ ra những đặc điểm và thách thức trong quá trình phát triển ngôn ngữ của trẻ em nói tiếng Việt trong môi trường song ngữ. Các nghiên cứu của Phạm và Kohnert, Kohnert và cộng sự cho thấy trẻ em sử dụng song song tiếng mẹ đẻ và tiếng Việt/tiếng

Anh thường gặp khó khăn về độ phức tạp câu, vốn từ và khả năng diễn đạt nếu không được hỗ trợ ngôn ngữ phù hợp UNESCO cũng nhấn mạnh tầm quan trọng của giáo dục song ngữ dựa trên tiếng mẹ đẻ, đồng thời khẳng định việc tăng cường ngôn ngữ quốc gia cho trẻ em dân tộc thiểu số cần được thực hiện có hệ thống, phù hợp với đặc điểm văn hóa – ngôn ngữ của trẻ.

Đối với trẻ em dân tộc thiểu số ở Việt Nam, trong đó có trẻ dân tộc Thái, tiếng Việt vừa là ngôn ngữ học tập vừa là phương tiện để tiếp cận các hoạt động giáo dục chính thức trong nhà trường. Nhận thức rõ vai trò đó, Chính phủ và Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành nhiều chủ trương, chính sách nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ em vùng dân tộc thiểu số, tiêu biểu là Quyết định số 1008/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về Đề án “Tăng cường tiếng Việt cho trẻ mầm non, học sinh tiểu học vùng dân tộc thiểu số”, cùng với các văn bản hướng dẫn, chương trình và tài liệu bồi dưỡng giáo viên mầm non

Tuy nhiên, thực tế tại nhiều trường mầm non vùng dân tộc Thái, đặc biệt trên địa bàn tỉnh Nghệ An, cho thấy nhiều trẻ 5–6 tuổi khi đến lớp mẫu giáo lớn vẫn gặp khó khăn trong việc nghe hiểu, diễn đạt và sử dụng tiếng Việt một cách tự tin, mạch lạc. Nguyên nhân chủ yếu là do môi trường giao tiếp hằng ngày của trẻ chủ yếu bằng tiếng mẹ đẻ, cơ hội tiếp xúc và thực hành tiếng Việt còn hạn chế. Điều này ảnh hưởng trực tiếp đến quá trình chuẩn bị tâm thế sẵn sàng vào lớp Một của trẻ.

Nhiều tác giả trong lĩnh vực giáo dục mầm non đã khẳng định rằng văn học là phương tiện quan trọng góp phần phát triển ngôn ngữ cho trẻ. Thông qua các tác phẩm văn học phù hợp với lứa tuổi như thơ, truyện kể, ca dao, đồng dao..., trẻ không chỉ được mở rộng vốn từ, rèn luyện khả năng diễn đạt mạch lạc, giàu hình ảnh và cảm xúc mà còn được bồi dưỡng tình cảm, thẩm mỹ và nhân cách. Đối với trẻ mẫu giáo 5–6 tuổi, việc tăng cường tiếng Việt thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, giúp trẻ tự tin giao tiếp, tiếp nhận kiến thức và hòa nhập tốt hơn ở bậc tiểu học.

Xuất phát từ vai trò nền tảng của ngôn ngữ đối với sự phát triển của trẻ, từ yêu cầu cấp thiết trong việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ mẫu giáo vùng dân tộc Thái, từ các chủ trương, chính sách của Nhà nước và thực tiễn giáo dục mầm non tại tỉnh Nghệ An, việc nghiên cứu và đề xuất các biện pháp tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5–6 tuổi dân

tộc Thái thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học là hết sức cần thiết. Nghiên cứu này không chỉ góp phần bổ sung cơ sở lý luận về phát triển ngôn ngữ cho trẻ em dân tộc thiểu số mà còn mang ý nghĩa thực tiễn, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục mầm non và đảm bảo công bằng trong tiếp cận giáo dục cho trẻ em vùng dân tộc thiểu số.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng phát triển tiếng Việt của trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái

Khảo sát được tiến hành thông qua hình thức phỏng vấn trực tiếp trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái với các câu hỏi ngắn gọn, dễ hiểu, tập trung vào khả năng nghe - hiểu - nói - kể chuyện - hứng thú với hoạt động văn học và sử dụng tiếng Việt trong giao tiếp.

Kết quả khảo sát cho thấy khả năng sử dụng tiếng Việt của trẻ 5–6 tuổi dân tộc Thái còn nhiều hạn chế, đặc biệt ở kỹ năng giao tiếp và diễn đạt. Cụ thể, ở tiêu chí phát âm, trẻ đạt mức tốt và khá chiếm tỉ lệ chưa cao (19,4% và 32,3%), trong khi tỉ lệ trung bình và yếu còn khá lớn. Điều này cho thấy phát âm tiếng Việt của trẻ chưa ổn định, phần nào do ảnh hưởng của tiếng mẹ đẻ. Về vốn từ, tỉ lệ trẻ đạt mức tốt còn thấp (16,1%), chủ yếu tập trung ở mức trung bình và yếu, cho thấy vốn từ của trẻ còn nghèo nàn, chưa linh hoạt trong sử dụng. Đối với khả năng nghe – hiểu, đa số trẻ đạt mức khá và trung bình, song vẫn còn một bộ phận chưa hiểu sâu nội dung. Khả năng diễn đạt câu bằng tiếng Việt cũng còn hạn chế, nhiều trẻ nói ngắn, chưa trọn ý, thiếu cấu trúc câu rõ ràng. Bên cạnh đó, sự tự tin trong giao tiếp của trẻ chưa cao, vẫn còn nhiều trẻ rụt rè khi sử dụng tiếng Việt.

Nhìn chung, mức độ sử dụng tiếng Việt của trẻ chủ yếu ở mức trung bình và khá, tỉ lệ trẻ đạt mức tốt còn thấp. Vì vậy, việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ là rất cần thiết, đặc biệt thông qua các hoạt động giáo dục hấp dẫn như làm quen với tác phẩm văn học

Kết quả phỏng vấn cho thấy đa số trẻ có thái độ tích cực đối với hoạt động làm quen với tác phẩm văn học. Phần lớn trẻ chú ý lắng nghe khi cô kể chuyện, thể hiện sự tập trung và hứng thú đối với nội dung tác phẩm. Nhiều trẻ cho biết hiểu được nội dung câu chuyện, cho thấy khả năng nghe - hiểu tiếng Việt của trẻ đã có những chuyển biến tích cực. Tuy nhiên, ở nội dung kể lại câu chuyện, số lượng trẻ trả lời “Có” chưa thật sự cao. Điều này cho thấy khả năng diễn đạt mạch lạc bằng tiếng Việt của trẻ còn hạn chế, đặc biệt đối với trẻ

dân tộc Thái chịu ảnh hưởng của tiếng mẹ đẻ. Một số trẻ còn ngại nói, diễn đạt câu chưa trọn vẹn, vốn từ tiếng Việt chưa phong phú. Kết quả khảo sát cũng cho thấy trẻ yêu thích các hoạt động nghe kể chuyện, xem sách tranh, thích cầm bút vẽ, tô màu và viết nguệch ngoạc - đây là những yếu tố thuận lợi để giáo viên lồng ghép phát triển ngôn ngữ và tăng cường tiếng Việt thông qua tác phẩm văn học. Đáng chú ý, việc sử dụng tiếng Việt trong giao tiếp với bạn và trong sinh hoạt gia đình chưa thật sự thường xuyên. Một số trẻ cho biết khi về nhà ít kể chuyện, đọc thơ cho người thân nghe, phản ánh môi trường sử dụng tiếng Việt ngoài lớp học còn hạn chế.

Từ kết quả khảo sát trẻ có thể nhận thấy rằng: Trẻ có hứng thú và nền tảng ban đầu tốt trong việc tiếp nhận tiếng Việt qua tác phẩm văn học. Tuy nhiên, khả năng diễn đạt mạch lạc, kể chuyện và sử dụng tiếng Việt trong giao tiếp vẫn còn hạn chế. Điều này cho thấy sự cần thiết phải tăng cường các biện pháp tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học một cách đa dạng, sinh động, đồng thời phối hợp chặt chẽ với gia đình để tạo môi trường sử dụng tiếng Việt thường xuyên cho trẻ.

2.2. Thực trạng tổ chức hoạt động làm quen tác phẩm văn học của giáo viên ở một số trường dân tộc Thái

Để nắm rõ tình hình nhận thức của giáo viên về tầm quan trọng của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái thông qua làm quen với tác phẩm văn học phù hợp với bối cảnh địa phương, chúng em đã sử dụng phiếu điều tra để thu thập thông tin và số liệu.

** Thực trạng nhận thức của giáo viên về tầm quan trọng của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái thông qua tác phẩm văn học*

Để tìm hiểu thực trạng nhận thức của giáo viên về tầm quan trọng của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái thông qua làm quen với tác phẩm văn học, chúng tôi đã sử dụng hệ thống câu hỏi đóng được thiết kế theo thang đo Likert 3 mức độ, từ không quan trọng đến rất quan trọng.

Kết quả điều tra cho thấy đa số giáo viên mầm non (93,33%) có nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái thông qua làm quen với tác phẩm văn học. Giáo viên cho rằng các hoạt động làm quen với thơ, truyện, câu chuyện dân gian không chỉ góp phần mở rộng vốn từ, rèn phát âm mà còn giúp trẻ hình thành khả năng diễn đạt mạch lạc bằng tiếng Việt.

Tuy nhiên, bên cạnh đó vẫn còn một bộ phận giáo viên (6,67%) chỉ đánh giá vai trò của hoạt động này ở mức bình thường, cho thấy nhận thức chưa thật sự đầy đủ về ý nghĩa lâu dài của việc phát triển tiếng Việt cho trẻ dân tộc thiểu số thông qua tác phẩm văn học.

** Thực trạng các hình thức tổ chức tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái ở trường mầm non*

Kết quả khảo sát cho thấy giáo viên đã sử dụng nhiều biện pháp khác nhau nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái trong quá trình tổ chức các hoạt động giáo dục tại trường mầm non. Các biện pháp được áp dụng khá đa dạng, tập trung vào việc tạo môi trường giao tiếp, sử dụng các hình thức hoạt động phong phú và khai thác các phương tiện trực quan để hỗ trợ sự phát triển ngôn ngữ của trẻ.

Trong số các biện pháp được khảo sát, tăng cường giao tiếp tiếng Việt trong các hoạt động hằng ngày là biện pháp được giáo viên lựa chọn nhiều nhất. Điều này cho thấy giáo viên đã nhận thức rõ vai trò của môi trường giao tiếp trong việc hình thành và phát triển ngôn ngữ cho trẻ. Khi trẻ thường xuyên được nghe và sử dụng tiếng Việt trong các tình huống giao tiếp tự nhiên như trò chuyện, học tập và vui chơi, khả năng nghe – hiểu và diễn đạt bằng tiếng Việt của trẻ sẽ dần được cải thiện.

Bên cạnh đó, các biện pháp như sử dụng tác phẩm văn học (thơ, truyện) và tổ chức trò chơi phát triển ngôn ngữ cũng được nhiều giáo viên quan tâm và áp dụng. Những hình thức hoạt động này không chỉ giúp trẻ mở rộng vốn từ tiếng Việt mà còn tạo điều kiện cho trẻ rèn luyện khả năng nghe, nói và diễn đạt thông qua các nội dung gần gũi, hấp dẫn với lứa tuổi mầm non. Đặc biệt, việc khai thác tác phẩm văn học trong hoạt động giáo dục có thể giúp trẻ tiếp cận với ngôn ngữ tiếng Việt một cách tự nhiên, giàu hình ảnh và cảm xúc.

Ngoài ra, biện pháp sử dụng tranh ảnh, đồ dùng trực quan và tổ chức hoạt động kể chuyện sáng tạo cũng được giáo viên lựa chọn ở mức khá cao. Điều này cho thấy giáo viên đã chú ý đến việc kết hợp giữa ngôn ngữ và các phương tiện trực quan nhằm giúp trẻ dễ dàng tiếp nhận và hiểu nội dung bằng tiếng Việt. Những hình thức tổ chức này không chỉ giúp trẻ ghi nhớ từ ngữ tốt hơn mà còn kích thích sự hứng thú và tích cực tham gia vào các hoạt động học tập.

Tuy nhiên, biện pháp phối hợp với gia đình trong việc hỗ trợ tiếng Việt cho trẻ lại có tỉ lệ lựa

chọn thấp hơn so với các biện pháp khác. Điều này cho thấy sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc tạo môi trường sử dụng tiếng Việt cho trẻ vẫn còn hạn chế. Trong khi đó, đối với trẻ dân tộc thiểu số, việc được tiếp xúc với tiếng Việt không chỉ ở trường mà còn trong môi trường gia đình có ý nghĩa rất quan trọng đối với quá trình phát triển ngôn ngữ.

Nhìn chung, kết quả khảo sát cho thấy giáo viên đã bước đầu áp dụng nhiều biện pháp nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ. Tuy nhiên, việc sử dụng các biện pháp này vẫn còn chưa thật sự đồng bộ và hiệu quả. Vì vậy, cần có những biện pháp cụ thể và phù hợp hơn nhằm nâng cao hiệu quả tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái, đặc biệt thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học.

Qua khảo sát thực trạng sử dụng các hình thức và phương pháp tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái, chúng tôi nhận thấy rằng đa số các hình thức tổ chức hoạt động đã được giáo viên sử dụng với mức độ khá thường xuyên trong quá trình giáo dục trẻ.

Cụ thể, các hình thức như tổ chức hoạt động góc văn học, lồng ghép tác phẩm văn học vào các hoạt động hằng ngày và tổ chức hoạt động làm quen tác phẩm văn học trong hoạt động chiều được giáo viên lựa chọn sử dụng ở mức thường xuyên và rất thường xuyên, chiếm tỷ lệ trên 60%. Các hình thức này có điểm trung bình cao (ĐTB từ 4,03 đến 4,19) và độ lệch chuẩn thấp ($SD < 0,8$), cho thấy mức độ sử dụng ổn định và sự thống nhất tương đối cao trong lựa chọn của giáo viên. Điều này khẳng định các hình thức trên phù hợp với đặc điểm nhận thức và khả năng tiếp nhận tiếng Việt của trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái, đồng thời mang lại hiệu quả tích cực trong việc mở rộng vốn từ và rèn kỹ năng diễn đạt cho trẻ.

Tuy nhiên, bên cạnh đó, một số hình thức như tổ chức giờ đọc thơ - kể chuyện tập trung tại lớp hoặc làm quen tác phẩm văn học thông qua hoạt động ngoài trời vẫn còn được giáo viên sử dụng ở mức thỉnh thoảng, với tỷ lệ lựa chọn dao động từ khoảng 30% đến 40%. Các hình thức này có điểm trung bình thấp hơn (ĐTB từ 3,88 đến 4,00) và độ lệch chuẩn cao hơn so với các hình thức khác, cho thấy mức độ sử dụng chưa thật sự đồng đều giữa các giáo viên.

Những kết quả trên cho thấy, mặc dù giáo viên đã có nhận thức đúng đắn và bước đầu vận dụng

đa dạng các hình thức tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái, song việc đổi mới và khai thác sâu các hình thức tổ chức hoạt động còn chưa đồng bộ. Giáo viên vẫn có xu hướng ưu tiên các hình thức quen thuộc, dễ tổ chức, trong khi những hình thức đòi hỏi sự sáng tạo và linh hoạt hơn vẫn chưa được sử dụng thường xuyên.

** Thực trạng những khó khăn của giáo viên trong tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái*

Để tìm hiểu những khó khăn của giáo viên trong quá trình tổ chức các hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái, chúng tôi đã sử dụng câu hỏi khảo sát dạng lựa chọn nhiều phương án dành cho giáo viên mầm non. Nội dung câu hỏi tập trung vào các khó khăn thường gặp liên quan đến đặc điểm ngôn ngữ của trẻ, điều kiện tổ chức hoạt động và sự phối hợp giữa gia đình - nhà trường.

Qua khảo sát thực tế cho thấy giáo viên gặp nhiều khó khăn trong quá trình tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái. Cụ thể như sau:

Trước hết, khó khăn nổi bật nhất liên quan trực tiếp đến đặc điểm ngôn ngữ của trẻ. Có tới 130/150 giáo viên (86,66%) cho rằng trẻ phát âm tiếng Việt chưa chuẩn, còn ngại nói và ít chủ động giao tiếp bằng tiếng Việt. Điều này cho thấy khả năng sử dụng tiếng Việt của trẻ dân tộc Thái còn hạn chế, ảnh hưởng đến hiệu quả của các hoạt động giáo dục ngôn ngữ nói chung và hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nói riêng.

Bên cạnh đó, 120/150 giáo viên (80%) nhận định rằng vốn từ tiếng Việt của trẻ còn hạn chế, khiến trẻ gặp khó khăn trong việc hiểu nội dung tác phẩm văn học cũng như diễn đạt lại nội dung câu chuyện. Hạn chế về vốn từ khiến trẻ khó tham gia tích cực vào các hoạt động như kể chuyện, trao đổi nội dung tác phẩm hoặc bày tỏ cảm xúc và suy nghĩ của mình sau khi nghe kể chuyện.

Ngoài ra, 110/150 giáo viên (73,33%) cho rằng sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ còn hạn chế. Trong môi trường gia đình, trẻ chủ yếu sử dụng tiếng mẹ đẻ (tiếng Thái) trong giao tiếp hằng ngày, vì vậy cơ hội sử dụng tiếng Việt của trẻ còn ít. Điều này phần nào ảnh hưởng đến quá trình hình thành và phát triển khả năng sử dụng tiếng Việt của trẻ.

Một khó khăn khác cũng được nhiều giáo viên đề cập là trẻ chịu ảnh hưởng mạnh của tiếng mẹ đẻ dân tộc Thái, hạn chế sử dụng tiếng Việt trong giao tiếp, với 100/150 giáo viên lựa chọn (66,67%). Do đặc điểm môi trường ngôn ngữ xung quanh trẻ chủ yếu là tiếng dân tộc, nên trẻ thường có xu hướng sử dụng tiếng mẹ đẻ nhiều hơn, dẫn đến việc tiếp nhận và sử dụng tiếng Việt còn chậm.

Bên cạnh những khó khăn từ phía trẻ, một số giáo viên cũng cho rằng bản thân còn lúng túng trong việc lựa chọn hình thức tổ chức hoạt động phù hợp, với 100/150 ý kiến (66,67%). Điều này cho thấy việc đổi mới hình thức tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ vẫn chưa được thực hiện thường xuyên và hiệu quả.

Tuy nhiên, chỉ có 20/150 giáo viên (13,33%) cho rằng việc lựa chọn hình thức tổ chức hoạt động phù hợp không phải là khó khăn lớn. Điều này cho thấy phần lớn giáo viên vẫn cần được hỗ trợ thêm về phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động nhằm nâng cao hiệu quả tăng cường tiếng Việt cho trẻ.

Nhìn chung, kết quả khảo sát cho thấy quá trình tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5–6 tuổi dân tộc Thái còn gặp nhiều khó khăn. Những khó khăn này chủ yếu liên quan đến hạn chế về vốn từ, khả năng phát âm và giao tiếp tiếng Việt của trẻ, sự ảnh hưởng của tiếng mẹ đẻ, cũng như sự phối hợp chưa chặt chẽ giữa gia đình và nhà trường. Đây cũng chính là cơ sở thực tiễn quan trọng để đề xuất các biện pháp đa dạng hóa hình thức tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học, nhằm góp phần nâng cao hiệu quả tăng cường tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái trong giai đoạn hiện nay.

** Nhận thức của giáo viên về hiệu quả của việc sử dụng các biện pháp mới trong tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái*

Để tìm hiểu nhận thức của giáo viên về mức độ hiệu quả của việc sử dụng các biện pháp mới trong tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái, chúng tôi đã sử dụng câu hỏi đóng được thiết kế theo thang đo Likert 5 mức độ, từ không hiệu quả đến rất hiệu quả. Kết quả khảo sát thu được như sau:

Kết quả bảng số liệu cho thấy tỷ lệ giáo viên đánh giá ở mức “rất hiệu quả” chiếm tỷ lệ cao

nhất (80%), tiếp theo là mức “khá hiệu quả” chiếm 13,33%, trong khi mức “hiệu quả” chỉ chiếm 6,67%. Đặc biệt, không có giáo viên nào đánh giá ở mức “bình thường” hoặc “không hiệu quả”.

Điểm trung bình chung đạt ĐTB = 4,733, cho thấy giáo viên đánh giá rất cao hiệu quả của các biện pháp mới trong việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái thông qua tác phẩm văn học. Đồng thời, độ lệch chuẩn thấp phản ánh sự thống nhất cao trong nhận thức của giáo viên. Kết quả này khẳng định việc sử dụng các biện pháp mới là hướng đi phù hợp và có hiệu quả, tạo cơ sở thực tiễn quan trọng cho việc tiếp tục triển khai và mở rộng các biện pháp tăng cường tiếng Việt cho trẻ trong thời gian tới.

2.3. Thực trạng phối hợp gia đình - nhà trường về tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái trên địa bàn tỉnh Nghệ An

Để có thể khảo sát được thực trạng vấn đề này, chúng tôi đã tiến hành điều tra trên 350 phụ huynh tại trường Mầm non

Nhận thức của phụ huynh về việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái tác phẩm văn học, chúng tôi thu được kết quả: Kết quả khảo sát cho thấy nhận thức của phụ huynh về tầm quan trọng của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái thông qua tác phẩm văn học là khá cao. Phần lớn phụ huynh đều đánh giá tích cực vai trò của việc phát triển tiếng Việt cho trẻ trong giai đoạn mẫu giáo, đặc biệt là đối với trẻ 5–6 tuổi – giai đoạn chuẩn bị bước vào bậc học tiểu học.

Cụ thể, có 250/350 phụ huynh, chiếm 71,42%, cho rằng việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ thông qua tác phẩm văn học là rất quan trọng. Đây là tỉ lệ khá cao, cho thấy đa số phụ huynh đã nhận thức rõ ý nghĩa của việc giúp trẻ làm quen với tiếng Việt từ sớm. Thông qua các tác phẩm văn học như thơ, truyện, trẻ không chỉ được tiếp xúc với ngôn ngữ tiếng Việt một cách tự nhiên mà còn được mở rộng vốn từ, phát triển khả năng nghe – hiểu và hình thành kỹ năng diễn đạt.

Bên cạnh đó, có 70/350 phụ huynh, chiếm 20%, đánh giá việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ là quan trọng. Nhóm phụ huynh này tuy chưa đánh giá ở mức cao nhất nhưng vẫn thể hiện sự quan tâm và nhận thức tích cực đối với vai trò của tiếng Việt trong quá trình phát triển ngôn ngữ của trẻ. Điều này cho thấy phần lớn phụ huynh đã ý thức được rằng việc phát triển tiếng Việt cho trẻ dân tộc thiểu số là cần thiết để giúp trẻ tự tin hơn trong giao tiếp cũng như thuận lợi hơn khi bước vào môi trường học tập ở bậc tiểu học.

Ngoài ra, chỉ có 30/350 phụ huynh, chiếm 8,58%, cho rằng việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ ở mức bình thường. Đáng chú ý, không có phụ huynh nào lựa chọn mức ít quan trọng hoặc không quan trọng. Điều này phản ánh rằng hầu hết phụ huynh đều có nhận thức tích cực về tầm quan trọng của việc phát triển tiếng Việt cho trẻ, mặc dù mức độ đánh giá có sự khác nhau.

Qua đó cho thấy kết quả khảo sát đạt điểm trung bình đạt 4,63 và độ lệch chuẩn là 0,65. Điểm trung bình tương đối cao cho thấy nhìn chung phụ huynh đều đánh giá cao vai trò của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ thông qua tác phẩm văn học. Trong khi đó, độ lệch chuẩn ở mức thấp cho thấy sự khác biệt trong nhận thức của phụ huynh không lớn, tức là đa số phụ huynh có quan điểm khá thống nhất về vấn đề này.

Từ kết quả khảo sát có thể nhận thấy rằng phụ huynh đã bước đầu nhận thức được tầm quan trọng của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái, đặc biệt thông qua các hoạt động làm quen với tác phẩm văn học. Đây là một điều kiện thuận lợi để nhà trường và giáo viên mầm non có thể tăng cường phối hợp với gia đình trong việc tạo môi trường sử dụng tiếng Việt cho trẻ, giúp trẻ được tiếp xúc với tiếng Việt không chỉ trong phạm vi nhà trường mà còn trong sinh hoạt hằng ngày tại gia đình.

Như vậy, kết quả khảo sát cho thấy nhận thức của phụ huynh về vai trò của việc tăng cường tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái thông qua tác phẩm văn học là khá tích cực. Tuy nhiên, để nâng cao hơn nữa hiệu quả của quá trình này, cần tăng cường các hoạt động tuyên truyền, hướng dẫn phụ huynh phối hợp với nhà trường trong việc hỗ trợ trẻ sử dụng tiếng Việt thường xuyên và hiệu quả hơn.

Qua khảo sát cho thấy rằng, việc tổ chức các hoạt động làm quen với tác phẩm văn học có ảnh hưởng rõ rệt đến khả năng nói tiếng Việt của trẻ dân tộc Thái. Cụ thể, tỷ lệ phụ huynh đánh giá mức độ ảnh hưởng và rất ảnh hưởng chiếm tỷ lệ cao, đạt 62,86%, trong khi tỷ lệ đánh giá ở mức bình thường là 20%, và chỉ 17,14% cho rằng các hoạt động này ít ảnh hưởng hoặc không ảnh hưởng.

Kết quả phân tích theo thang đo Likert cho thấy điểm trung bình đạt ĐTB = 3,71, với độ lệch chuẩn SD = 1,27. Điều này cho thấy phụ huynh nhìn chung đánh giá cao vai trò của tác phẩm văn học trong việc phát triển khả năng nói tiếng Việt cho trẻ, đồng thời mức độ phân tán ý kiến ở mức trung bình, phản ánh sự khác biệt nhất định trong nhận thức của phụ huynh.

Khi được hỏi về sự cần thiết của việc xây dựng môi trường tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái, kết quả khảo sát thu được như sau: Các bậc phụ huynh đã nhận thức rõ sự cần thiết của sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và cộng đồng trong việc tổ chức các hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhằm phát triển khả năng nói tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái. Phần lớn phụ huynh hiểu rõ vai trò quan trọng của việc nâng cao chất lượng tổ chức các hoạt động làm quen với tác phẩm văn học, coi đây là yếu tố cần thiết góp phần hỗ trợ trẻ phát triển ngôn ngữ tiếng Việt một cách hiệu quả.

Kết quả khảo sát cho thấy, tại địa phương được khảo sát, các hoạt động liên quan đến tác phẩm văn học nhằm phát triển khả năng nói tiếng Việt cho trẻ dân tộc Thái chưa được tổ chức thường xuyên và liên tục. Cụ thể, chỉ có 20% phụ huynh cho rằng trẻ thường xuyên hoặc rất thường xuyên được tham gia các hoạt động văn học - tiếng Việt tại địa phương, trong khi 42,85% phụ huynh cho biết các hoạt động này chỉ thỉnh thoảng mới được tổ chức. Bên cạnh đó, vẫn còn 14,3% ý kiến cho rằng trẻ hiếm khi có cơ hội tham gia các hoạt động này. Phân tích theo thang đo Likert cho thấy điểm trung bình đạt ĐTB = 3,51, với độ lệch chuẩn SD = 0,98. Điều này cho thấy mức độ tổ chức các hoạt động văn học - tiếng Việt tại địa phương mới đạt mức trung bình, đồng thời phản ánh sự chưa đồng đều trong việc tạo điều kiện cho trẻ được tiếp cận tiếng Việt thông qua các hoạt động văn học.

III. KẾT LUẬN

Kết quả khảo sát đội ngũ giáo viên mầm non trực tiếp giảng dạy trẻ 5-6 tuổi dân tộc Thái trên địa bàn tỉnh Nghệ An cho thấy nhận thức của giáo viên về vai trò của việc tăng cường tiếng Việt thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học nhìn chung là khá tích cực. Các kết quả khảo sát đã làm rõ những thuận lợi, khó khăn cũng như những ưu điểm và hạn chế trong thực tiễn tổ chức hoạt động này tại các trường mầm non vùng dân tộc thiểu số. Thực tiễn cho thấy, việc cho trẻ làm quen với các tác phẩm văn học như thơ, truyện, đồng dao, ca dao tạo điều kiện để trẻ tiếp cận tiếng Việt một cách tự nhiên, giàu cảm xúc, góp phần mở rộng vốn từ, rèn luyện phát âm và hình thành khả năng diễn đạt mạch lạc. Tuy nhiên, việc tổ chức hoạt động ở một số trường vẫn còn mang tính hình thức, chưa thật sự đa dạng và sáng tạo; giáo viên còn gặp khó khăn trong lựa chọn và khai thác tác phẩm phù hợp với đặc điểm ngôn ngữ của trẻ dân tộc Thái, dẫn đến hiệu quả tăng cường

tiếng Việt chưa đạt như mong muốn. Từ thực trạng đó có thể khẳng định rằng, việc xây dựng và triển khai các biện pháp tăng cường tiếng Việt cho trẻ 5–6 tuổi dân tộc Thái thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học là yêu cầu cần thiết và có ý nghĩa thực tiễn cao. Các biện pháp cần

tập trung nâng cao năng lực chuyên môn cho giáo viên, đổi mới hình thức tổ chức hoạt động theo hướng linh hoạt, phù hợp với khả năng tiếp nhận của trẻ, qua đó giúp trẻ tự tin sử dụng tiếng Việt, sẵn sàng bước vào lớp Một và góp phần nâng cao chất lượng giáo dục mầm non vùng dân tộc thiểu số tỉnh Nghệ An.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Pham, G., & Kohnert, K. (2014). Sentence complexity in Vietnamese–English bilingual children. *Journal of Child Language*
- UNESCO. (2016). *Mother Tongue-Based Bilingual Education: Lessons Learned from a Decade of Research and Practice*. Paris: UNESCO Publishing.
- Thủ tướng Chính phủ. (2016). Quyết định số 1008/QĐ-TTg ngày 02/6/2016 phê duyệt Đề án “Tăng cường tiếng Việt cho trẻ mầm non, học sinh tiểu học vùng dân tộc thiểu số giai đoạn 2016–2020, định hướng đến năm 2025”.
- Nguyễn Ánh Tuyết (Chủ biên). (2014). *Tâm lý học trẻ em lứa tuổi mầm non*. Hà Nội: NXB Đại học Sư phạm.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Nguyễn Thị Hạnh (2019), *Giáo dục tiếng Việt cho trẻ em dân tộc thiểu số trong trường mầm non*, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Trần Thị Minh Phương (2020), *Biện pháp phát triển vốn từ tiếng Việt cho trẻ mẫu giáo dân tộc thiểu số*, Tạp chí Giáo dục.
- Sở Giáo dục và Đào tạo Nghệ An (2022), *Tài liệu hướng dẫn tăng cường tiếng Việt cho trẻ em dân tộc thiểu số trong cơ sở giáo dục mầm non*.
- UNICEF Việt Nam (2016), *Giáo dục mầm non cho trẻ em dân tộc thiểu số - Thực trạng và giải pháp*, Hà Nội.
- Trần Thị Ngọc Lan. (2016). *Giáo dục học mầm non*. Hà Nội: NXB Đại học Sư phạm.